N°. 15. Donderdag 8 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: „Oost en West". Ethisch, toch Practisch. — Emancipatie — De N.-I. Vrijzinnige Bond. — De Javasuiker-Industrie. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

„Oost en West"
Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Voor heden slechts een bloote opsomming van hetgeen onze Leeszaal biedt, en dan zijn we er toch nog niet.

E. Tijdschriften en Periodieken.

1. De Indische Gids. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.
2. De West-Indische Gids.
3. Koloniaal Tijdschrift, uitgegeven door de Vereeniging van Ambtenaren bij het B. B.
4. Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.
5. Indië. Geïllustreerd Weekblad voor Nederland en Koloniën.
6. Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië uitgegeven door het Kon. Instituut voor de T[illegible] en Volkenkunde van Ned.-Indië.
7. Teysmannia, onder redactie van Dr. W. G. Boorsma en K. van der Veer, met veler medewerking.
8. Cultura. Officieel Orgaan van het Nederl. Genootschap voor Landbouwwetenschap.
9. Organ van de Nederlandsch-Indische Officiers-Vereeniging.
10. Hindia Poetra. Orgaan van het Indonesisch Verbond van Studeerenden.
11. Koloniale Studiën. Tijdschrift van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke vraagstukken.
12. De Taak. Algemeen Indisch Weekblad.

13. Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.
14. Neerlandia. Orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond.
15. De Cultuurbond. Orgaan voor den bond van Cultuurgeëmployeerden in Ned.-Indië.
16. Handelsberichten. Wekelijks uitgegeven door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, met medewerking van de Ministeries van Binnenlandsche Zaken en Koloniën.
17. De Toorts. Staat- en Letterkundig Weekblad voor Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika.
18. Onze Koloniën, onder redactie van R. A. van Sandick, C. I.
19. Het Reddingswezen. Tijdschrift van den Koninklijken Nationalen Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken.
20. Tijdschrift voor Economische Geographie. Orgaan der Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie.
21. Mudato. Tijdschrift der Vereeniging tot bestudeering van de Muziek, den Dans en de Toonkunst voor Oost- en West-Indië.
22. Houw en Trouw. Veertiendaagsch Tijdschrift der Vereeniging van Oud-Leerlingen der Openbare Handelsschool te Amsterdam, onder leiding van Jan Feith.
23. Geist des Ostens. Zeitschrift der Gesellschaft für Kunde des Ostens.
24. Technisch Studenten Tijdschrift. Officieel Orgaan van de Vakvereenigingen der Studeerenden aan de Technische Hoogeschool.
25. Mededeelingen vanwege het Nederlandsch Zendeling Genootschap. Tijdschrift voor Zendingswetenschap.
26. De Planter. Orgaan der Vakvereeniging voor Assistenten in Deli.
27. West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

(Wordt vervolgd).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur.

De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Emancipatie.

Met „Emancipatie", wordt bedoeld de vrijverklaring der slaven in West-Indië in 1863.

Telken jare wordt deze voor de gekleurde bevolking zoo belangrijke en gedenkwaardige gebeurtenis herdacht.

Zoo ook ten vorige jare.

Door den heer Th. A. C. Comvalius, Lid van Comité „Volksbelang" te Paramaribo, werd toen een Emancipatie-toespraak gehouden, waarbij deze heer, volgens eigen uitspraak „een roetzwarte neger", puntsgewijze naging wat sedert het Gouden Eeuwfeest der Emancipatie in 1913 was bereikt, waarbij vooruitgang op velerlei gebied mocht worden geconstateerd. Om de 5 of 10 jaren zal het Comité Volksbelang bijeenkomen om na te gaan wat in dat tijdsverloop het negerras verder bereikte.

Wijze lessen gaf hij ten beste voor zijn ras. Het wennen aan geregelde bezigheid, betrachten van spaarzaamheid, eenvoud en vooral eendracht. Het negerras bestaat uit zwart, bruin en geel. Waarom schamen de laatsten zich voor hun origine, willen zich losscheuren en hun Ras verloochenen?

De tegenwerking, die het Negerras in Afrika en Amerika ondervindt, de in het oog loopende minachting voor en onrechtvaardigheid tegen dat ras, hebben aanleiding gegeven tot het houden van het Pan Afrikaansch Congres te Parijs in Januari van dit jaar door de bemoeiing van den Amerikaanschen Neger, Dr. Dubois en Clemenceau, minister premier van Frankrijk. Onder de vele bepalingen, die getroffen zijn, treden twee sterk op den voorgrond.

1o. „Ieder uit het Negerras, die door ontwikkeling en beschaving met andere rassen kan concurreeren, zal met deze gelijk staan voor de Wet, voor de Justitie en toegang verkrijgen tot alle ambten."

2o. „Wanneer de neger, welk deel van de wereld hij ook moge bewonen, zich in een dezer rechten ziet te kort gedaan, heeft hij het recht zich daarover te beklagen."

De regeeringen van Engeland, Amerika, Frankrijk, Portugal en België hebben hun instemming met deze bepalingen getoond.

In Suriname bestaat reeds eenheid van rassen voor de wet, gelijke rechten voor den Surinamer als voor den geboren Nederlander.

De heer Comvalius zond ons een aantal exemplaren van het boekje, waarin zijne lezenswaardige rede werd afgedrukt.

Voor *f* 0.25 per exemplaar + *f* 0.01⁵ voor port, per postwissel, toe te zenden aan den Secretaris van het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, is het werkje, dat wij ten zeerste kunnen aanbevelen, verkrijgbaar. Dat het vele koopers moge vinden is onze oprechte wensch.

G,

De N.-I. Vrijzinnige Bond.

In dit blad van 1 dezer komt in de rubriek „Uit de Chineesche pers" met den ondertitel „De partijpolitiek in Ned.-Indië", een entrefilet voor uit de „Perniagaän" van 23 December 1919. Daarin staat o.m., dat de *behoudende* partijen in N.-I., telkens stuitende op de beginselen van de radicale concentratie, zich eveneens aaneensloten om een nieuwe federatie te vormen. Tot die federatie zou o.a. ook de N.-I. Vrijzinnige Bond behooren! Niet alleen dat mij, die nog steeds in relatie staat tot dien bond, van eene dergelijke aaneensluiting absoluut niets bekend is, maar ik protesteer met klem tegen de qualificatie van den N.-I. V. B. als van eene *behoudende* partij. Als een der voormannen en als mede-oprichter tevens ex-hoofdbestuurslid van dien bond, verwerp ik die onjuiste aanduiding. Ik kan daartegen niet beter doen dan hieronder de beginselverklaring van dien bond te laten volgen, welke, dateerende van ultimo 1916, waarschijnlijk binnenkort herzien zal worden.

1. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond stelt zich op het standpunt dat elk loyaal streven naar zelfbestuur der bevolking van Nederlandsch-Indië krachtig moet worden gesteund. Te dien einde zal de Bond streven naar:

a. uitbreiding en verbetering van het onderwijs;
b. voortgezette organisatie van de autonomie der daardoor vatbare gebiedsdeelen en medewerking van die autonome gebiedsdeelen aan de uitoefening der algemeene bestuurstaak (voortgezette bestuursdecentralisatie);
c. toekenning van kiesrecht voor alle vertegenwoordigende lichamen aan Europeanen en Inlanders of daarmede gelijkgestelden, voorloopig op basis van de individueele ontwikkeling;
d. geleidelijke uitbreiding van de bevoegdheden van den Volksraad.

2. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond verklaart de maatschappelijke ontwikkeling zoowel van de economisch zwakke Europeanen als van de Inlanders krachtig te willen bevorderen en bestrijdt de maatschappelijke oorzaken, welke tusschen de leden der verschillende bevolkingsgroepen en klassen ongelijkheid scheppen of verscherpen ten aanzien van hunne ontwikkelingsvoorwaarden.

Klassen- en rassenstrijd worden verworpen.

3. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond streeft naar gelijke rechtszekerheid voor de verschillende bevolkingsgroepen.

4. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond verklaart zich voorstander van weerbaarmaking van Nederlandsch-Indië in die mate, dat de economische ontwikkeling hierdoor niet wordt belemmerd.

Den Haag, 2-4-'20.

S. J. AAIJ.

De Javasuiker-Industrie.

—o—

Voor dit onderwerp hield de heer F. van der Ben, voor de Ned. Afd. der Ned. Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw, Woensdag 31 Maart, een causerie in het Zuid-Hollandsche Koffiehuis. Spr. was hiertoe gekomen door de rede van Dr. Harreveld, Directeur van het Oost-Java-Proefstation te Pasoeroean, waaruit men den indruk moest krijgen, dat de belangrijke productie-toename aan suiker per bouw sedert 1840 alleen of hoofdzakelijk was toe te schrijven aan de steeds verbeterde cultuur-methodes en door het ontdekken van de oorzaken der sereh-ziekte.

Spr. zal thans iets mededeelen omtrent zijn herinneringen en ervaringen gedurende 50 jaren, sedert 1866 indirect en direct bij en in de suiker-cultures gewerkt hebbende.

Als groot-industrie nam de suiker-cultuur in 1830 een aanvang bij de invoering van het cultuurstelsel. Het fabriceeren stond er op een lageren trap van ontwikkeling. In den beginne waren voor het sluiten van suiker-contracten geen liefhebbers te vinden, omdat men er geld op moest toeleggen. De Chineesche werkwijze was toen nog in zwang, doch na invoering van door een waterrad gedreven Europeesche cylinders, verdrievoudigde de opbrengst. Na 1836 werd dan ook het Gouvernement bestormd met aanvragen, zoodat een rangregeling moest worden ingesteld, zelfs een aanbesteding werd gehouden. Met de cylinders met waterrad werd het riet meer gemangeld dan geperst, zoodat de sapextractie hoogstens 50 pCt. bedroeg tegen nu met moderne molens en drie- of viervoudige persing 75 à 80 pCt.

Het fabricaat was zeer primitief en werd gewoonlijk geleid door een Chineeschen „baas-suikerkoker". Na het afkoken in luchtledige pannen ging nog veel verloren bij de afwerking der naproducten. Onwetendheid, onkunde en dikwerf grenzelooze onverschilligheid speelden op vele fabrieken een groote rol.

In 1874/'75 kwam een keerpunt in de fabriekscontrôle. In dien tijd werd het water als drijfkracht voor den molenarbeid geheel of gedeeltelijk aan de fabrieken onttrokken en *moesten* deze zich stoommolen-installaties aanschaffen van grootere capaciteit. Ook kwamen de rietweegbruggen in gebruik, waardoor het snij- en transportloon naar vasten maatstaf kon worden bepaald en een contrôle-factor voor de beoordeeling van het fabricaat werd ingeleid.

Spr. bezocht in 1879 een paar fabrieken en trof daar nog ongelooflijke wantoestanden aan, waardoor 40 pCt. van het product te loor ging. Of te veel vuur, òf te veel water veroorzaakten schade. De eigenaar klaagde dan ook over den tegenval der finantieële resultaten.

Echter waren er ook fabrieken, waar onder de gegeven omstandigheden prachtige resultaten verkregen werden, van 100 tot 150 picols suiker per netto bouw!

Een proef werd in 1885 genomen met het diffusiesysteem voor saponttrekking, doch hoewel deze proef gelukte, werd dit systeem op den duur niet gehandhaafd, omdat de molenarbeid voortgang maakte en betere resultaten waarborgde.

Was 1874/75 een keerpunt in de fabricage, in 1884/85 kwam men eerst tot algemeene ontwaking door het dalen der suikerprijzen, als een gevolg van de concurrentie der bietsuikerindustrie. Men geraakte hierdoor tot onderlinge samenwerking; de slagboom van wantrouwen en geheimzinnigheid verviel. Men kwam tot het oprichten van proefstations. Met dankbaarheid gewaagt spr. van den grootschen arbeid van Dr. Prinsen Geerligs, die zoowel theoretisch als practisch leerde, hoe het fabriceeren van suiker moet worden opgevat. Ook de industrie ging zich beijveren goed werk te leveren en de suikerfabrikanten van raad en daad te dienen, waarbij de firma Gebrs. Stork en Co., te Hengelo (O.) zich een groote reputatie heeft verworven.

Spr. hoopt, dat na het voorgaande men tot de conclusie zal zijn gekomen, dat de belangrijke toename der suiker-productie per netto bouw niet alleen is te danken aan verbeterde cultuur-methodes, doch ook, en niet voor een onbelangrijk deel, een gevolg is van de groote verbeteringen, die de fabrieksinrichtingen hebben ondergaan en de steeds meer naar perfectie strevende werkwijze, waarbij werd getracht de fabricatie-verliezen tot het meest onvermijdelijke te beperken.

In het tweede deel zijner causerie behandelde spr. de zoo gevreesde suikerriet-ziekte.

Hij ging daartoe opnieuw de geschiedenis na. Tot 1882 leefde men op Java in de veronderstelling, dat het stekken van de toppen van het suikerriet en het planten dier stekken niet het minste gevaar opleverde. Wel viel in dat jaar de productie tegen, maar men nam het, gezien de droogte van dat jaar niet zeer ernstig op. Inmiddels nam de sereh-ziekte ernstig toe. Op de fabrieken ging men hier en daar werken met geïmporteerd riet, hetgeen wel succes had, maar de ziekte bleef heerschen. Velen meenden de oorzaak der ziekte ontdekt te hebben, doch de wetenschap heeft thans uitgemaakt, dat de sereh-ziekte altijd heeft bestaan, doch de planters het niet wisten. Spr. meent, dat, hééft inderdaad de ziekte altijd bestaan, zij gedurende lange jaren gesluimerd moet hebben, om zich op een zeker oogenblik in al haar felheid te openbaren.

Nog gaf de heer v. d. Ben tot besluit eenige staaltjes uit de practijk en komt tot de conclusie, dat de sereh-ziekte den planters heeft geleerd zich in te spannen voor verbetering van fabrikaat en aanplant, naast een goede wetenschappelijke voorlichting.

De heer Stibbe merkt op, dat spr. het had over slecht beheer. Waaraan lag dat? Spr. antwoordt, dat de zaak te eenvoudig werd opgevat. Het Gouvernement stelde grond ter beschikking; de bevolking beplantte dien. Men had de hulp der ambtenaren. Het kwam er niet zoo op aan. Het administrateurschap ging bij erfopvolging, dikwerf zonder voorbereiding, over. Op de bemesting werd geen of onvoldoende toezicht gehouden. Toch werd er geld verdiend, al was 't niet zoo veel als nu, doch het had méér kunnen zijn. Dr. Harreveld deed het goed een veteraan op het gebied der suikerindustrie te hebben mogen hooren. Men leert er meer door dan door litteratuur. Immers toentertijd waren er geen wetenschappelijke waarnemers. Hoe kwam b.v. de serehziekte in haar verloop van W. naar O.? Hoe verloopt de griep? Spr. geeft uitleg van eene graphische voorstelling van de opbrengst aan suiker per bouw van 1840 tot heden, klimmende van 23 tot 130 pikol, echter met sterke sprongen, stijgingen en inzinkingen. Hij verklaart deze door natte en droge jaren. Na staking der Gouvernementscultuur, eigen cultuur, waarbij eene stijging van 65 tot 90 picols, ook bij serehziekte. Deze ziekte is moeilijk te ontdekken. Dr. H. geeft toe, dat de verbetering der fabricage den doorslag gaf. Mr. Maclaine Pont merkt op, dat hij op zijne vele reizen in verschillende gebieden en rijken, tot zelfs in proef- en botanische tuinen, serehziekte aantrof.

Dr. H. zegt dat sereh = droogte.

Hierna sluit de voorzitter met een woord van dank de vergadering. G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Atmosfeer.

Aan de *Sum. Post* ontleenen wij: In zijn „Indian nationalist" zegt *E. Bevan* met treffende juistheid: „Een meer vriendschappelijke onderlinge omgang zou de politieke problemen niet oplossen, zij zou alleen de atmosfeer, waarin zij besproken worden, doen veranderen. Zulk een omgang zou een kans doen ontstaan voor wederzijdsche sympathie, niet in den zin van onbepaalde en sentimenteele welwil-

lendheid, maar van een nauwkeurig bewust worden van elkanders gevoelens en overtuigingen."

Ook in *ons Indië* is de politieke atmosfeer een zoodanige, dat elk vraagstuk, van wèlken aard ook, in bittere vijandschap en wederzijdsch wantrouwen bespreking vindt. Er is in 't algemeen geen onderlinge waardeering, geen poging om elkander te leeren verstaan. Er is slechts wrok, en afgunst, en nijd, en kleineering. Zoowel in de pers als op 't spreekgestoelte.

Lees er de *bladen* op na. Die van uiterst-rechtsche richting kunnen in de Inlandsche beweging geen grein goed zien. Zij willen haar slechts met machtsmiddelen bestrijden. Zij moet verdwijnen. De bladen van uiterst-links doen voor deze mentaliteit al niet onder. Zij zaaien haat en strooien vergift rond. Zij kunnen in 't Nederlandsche gezag niets goeds zien. Al wat de regeering tot stand brengt, wordt gewantrouwd en veelal verkeerdelijk uitgelegd. Er is geen waardeering, noch eenige poging er toe!

Sla er de *Handelingen van den Volksraad* eens op na. Wannéér hoort ge eens de stem van een, die op samenwerking en onderlinge waardeering aandringt? 't Is al critiek wat de klok slaat. Uiterst-rechts schimpt en bespot uiterst-links. Uiterst-links doet niet anders. Beide groepen staan iedere minuut van den dag gereed om elkander de heftigste verwijten te doen.

Op de *politieke vergaderingen* is 't al niet anders gesteld. Verdachtmakingen, ook persoonlijke, zijn er schering en inslag. Niet enkel met argumenten worden de tegenstanders bestookt; ook met geschimp en gespot. En de bedekte toespelingen op de gebreken van 't ras zijn er aan de orde van 't uur.

En hoe is 't in 't *dagelijksch leven?* Hoe is de verhouding tusschen den Europeaan en den Inlander in 't algemeen? Ziet gene niet veelal in superieure minachting op dezen neer? Worden in 't maatschappelijk leven de Inlanders niet dikwijls als minderwaardigen, als wezens zonder ziel en hart bejegend? Helaas ja! Vele Europeanen hebben zich nog niet boven 't superioriteits-idee kunnen verheffen en zien nog dagelijks in minachting, zoo niet in verachting, op den Inlander neer. Gevolg: een zoo stroeve verhouding als maar mogelijk is; een lang sluimerend gebleven, maar nu gaandeweg meer tot uiting komende vijandschap van 't eene ras jegens 't andere.

Hoe 't dan kan en moèt zijn? Op die vraag heeft prof. Van Eerde getracht in „De Gids" een antwoord te geven. Wederzijdsch meeningsverschil acht hij natuurlijk geen hinderpaal. Wanneer aan beide zijden maar de overtuiging heerscht dat men het goede wil, dat men elkanders heil bedoelt, dat niet met minachting of verachting tot een oplossing kan worden geraakt, maar met onderlinge samenwerking en genegenheid. En dan definieert hij:

„Wat zeggen wil: een goede manier van optreden van den Europeeschen werkgever, een juiste behandeling van den Indischen werknemer, een betere wijze van den omgang tusschen beiden, een wederzijdsch begrijpen van elkanders wenschen en bedoelingen; dat alles wekt op eene landbouw- of nijverheidsonderneming bij de individuen een gemoedsgesteldheid op, die niet berust op vaak ten onrechte vermoed prestige, maar op aanhankelijkheid bij het nastreven van hetzelfde doel.

Wat bovendien zeggen wil: een vertrouwelijken omgang tusschen Europeeschen bestuurder en Indischen bestuurde, die niet verkregen wordt met ruwheid, aanmatiging, hormat-eischen, terughoudende bejegening, een hoogen toon, handtastelijkheden, schamperen spot, mar door strikte rechtvaardigheid, bezadigdheid, 't geven van uiteenzetting van de bedoelingen, belangstelling. Zoodoende wordt bij den Indiër opgewekt: verantwoordelijkheid, plichtsbesef.

Zoodoende wordt in den Indiër gezien de volle medemensch, een medemensch, anders dan wij, niet minderwaardig, doch verdienend onze hulp en onzen steun, als hij dien vraagt en noodig heeft."

Gulden woorden, die in elke Indische werkplaats, op elke onderneming te vinden moesten zijn. Ze moesten in 't hart van den Europeaan worden gegrift *nog vóórdat hij naar Indië gaat*. Zij dienen als de basis van elk arbeiden in deze landen te worden beschouwd. Omdat de toepassing ervan alleen kan leiden tot 't scheppen van die atmosfeer, welke noodzakelijk is om in alle rustigheid en weloverwogenheid — twee belangrijke elementen in elk bestuur en zeker in dat over een tot ontwaking gekomen volk — den grooten staatkundigen en economischen arbeid in dit land te volbrengen.

't Worde begrepen! Vóórdat 't te laat is.

Middelbaar-Onderwijs zaken.

De heer Z. Stokvis, inspecteur van het M. O. in Indië, is kortgeleden in Nederland aangekomen, om ten behoeve van het middelbaar en technisch onderwijs in Indië eenigen tijd werkzaam te zijn.

Het doel van deze reis is van meervoudigen aard, zegt *de Loc.* Niet alleen zal de heer Stokvis, met het oog op het tekort aan bevoegde leerkrachten bij het M. O. in Indië, in het moederland voordrachten houden met het doel om de personeele en paedagogische verhoudingen bij het M. O. in Indië in Nederlandsche onderwijskringen nader bekend te maken, maar ook zal hij zich op de hoogte gaan stellen van verschillende nieuwe zaken op onderwijsgebied in Nederland, waarvan Indië leering zou kunnen trekken.

Wat eerstgenoemd doel van deze reis betreft, zoo ligt het in de rede dat de heer Stokvis in Nederland zoo veelzijdig mogelijke inlichtingen zal hebben te verstrekken en dat hij een reeks voordrachten zal hebben te houden in de centra van ons land. Het moet in de bedoeling liggen, zoowel de nadeelen als de voordeelen ronduit mee te deelen, opdat zij die op grond van hun persoonlijke omstandigheden de voordeelen tegen de nadeelen achten op te wegen, zich geroepen mogen achten om zich aan het M. O. in Indië te verbinden. Geen „werftocht" dus, doch een bekendmaking van wat nadere bekendheid verdient. Van zelf valt daarbij voor den inlichter de noodige voorzichtigheid in acht te nemen, opdat niet, gelijk zoo vaak is geschied, het besluit om naar Indië te gaan voor den betrokkene een teleurstelling worde.

Het inwinnen van inlichtingen en het verzamelen van gegevens over het onderwijs in Nederland zelf, zal uiteraard in overleg met onderwijsautoriteiten daar te lande hebben te geschieden. De onderwerpen, welke voor bestudeering in aanmerking komen, zijn vele; wij noemen: de lycea, inrichtingen welke, naar men weet, beoogen de beroepskeuze te verschuiven tot een leeftijd welke meer waarborg biedt van ernst en onderscheidingsvermogen, en dat wel door zooveel mogelijk de voordeelen van hoogere burgerscholen en gymnasia beide in zich te vereenigen; de afschaffing van de eindexamens der M. O.-inrichtingen als staatsexamens en vervanging daarvan door schoolexamens, voor de eigen leeraren der inrichtingen af te leggen; het Fransch op de lagere scholen; het toelatingsexamen voor de H. B. S.; lichamelijke opvoeding; het meisjesonderwijs, in 't bijzonder met het oog op de nieuwe meisjes H. B. S.'en, een soort lycea met een zesde klasse boven den vijfjarigen cursus. Voorts zal in Nederland te bespreken vallen, in hoeverre een regeling zou zijn te treffen, opdat middelbare examens, in Indië afgelegd, *effectus civilis* in Nederland kunnen erlangen. Terwijl mede op het programma dient te worden geplaatst het toezicht op Indische jongelieden, die in Nederland met een beurs studeeren.

Een uitgebreid en belangwekkend programma, naar men ziet, waarvan de afwerking van groote beteekenis kan worden voor het middelbaar en technisch onderwijs in Indië, indien — wat wel het geval schijnt — de Indische regeering volle medewerking wil verleenen om aan de hand van de te verwerven gegevens het onderwijspeil in Indië hooger op te voeren.

Het gevangeniswezen.

De correspondent van het *Soer. Hbl.* te Kediri schrijft o.a.:

Vroeger waren de gevangenen, wat men noemt, doodeters, maar nadat het gevangeniswezen den geïnterneerden allerlei ambachten heeft geleerd, is het gevangeniswezen een goudmijn voor het gouvernement geworden, omdat door de verschillende gevangenissen de meest uiteenloopende artikelen kunnen worden geleverd, welke tegen zeer behoorlijke prijzen grif van de hand gaan. Men maakt thans van het leer van de leerlooierij te Solo alle artikelen welke gevraagd worden, schoenen voor het leger, riemen, sabelscheeden, revolverholsters en patroontasschen enz., alles keurig en tot in de puntjes afgewerkt. Men is in staat uw geheele huis keurig te meubileeren, tot zelfs de klamboes aan uw ledikant en de bladen voor de wasch- en andere tafels enz. van namaakmarmer afkomstig uit de gevangenis te Malang.

Voor de gevangenen is er voldoende werk; ze worden, in tegenstelling met vroeger, om zoo te zeggen met open armen ontvangen en zijn zéer nuttige en goedkoope werkkrachten geworden.

Hotels op Java.

De redacteur van de *Deli Crt.*, ter Oostkust teruggekeerd, heeft het in zijn blad nog steeds over Java. Hij doet een heel boekje open over de hotels en hij is er niet bijster over te spreken. Het „N. v. d. D." ontleent er o.a. het volgende aan:

Wat zouden de eigenaars of beheerders zich druk maken? Hun hotels zijn vol, zelfs méér dan vol. Op de meeste telegrammen om plaats krijgt men het vriendelijke antwoord „Onmogelijk". De bemiddeling van een goede kennis ter plaatse wil dan toch nog wel eens helpen. Maar bij zoo'n veel grootere vraag dan aanbod kan men natuurlijk niet kieskeurig zijn. Ten slotte is men blij dat men een plaatsje krijgt, hoe dan ook. Zeker, er zijn enkele goede en heel goede hotels, dat wil zeggen: voorbeeldig is er niet één, maar het gros is absoluut beneden peil. De keuken is meestal nog het beste en het kan wel zijn, dat het publiek ten slotte daarom het meeste geeft.

Wanneer echter de Javahotels het toerisme uit vreemde landen naar Java willen trekken, dan hebben zij er voor te zorgen, dat de gasten bij hun entrée geen vuil linnengoed op de bedden vinden, dat de handdoeken ook in den Westmoesson geen zuur riekende, ongewasschen lappen zijn, dat de badkamers geen muffe hokken zijn die niet behoorlijk worden schoon gemaakt, enz. Zeker, 't is een onsmakelijk praatje, maar het is noodig, zelfs in de hotels die als de beste bekend staan. En dan de vliegenplaag!! Of men houdt er in de hotels uitgestrekte stallen en mestvaalten op na, òf de hotels zijn toevallig in de buurt van die inrichtingen gebouwd. Dr. Vervoort heeft over de vliegenplaag te Medan geschreven en er voor gewaarschuwd, maar wat moeten de geneesheeren in Solo, in Djokja of in Soerabaja wel doen?

Hoe is het mogelijk, dat het publiek dat accepteert? Nergens méér dan in Indië is men gewend zich bij dergelijke toestanden neer te leggen. „Het is altijd zoo geweest en het zal altijd wel zoo blijven", wordt den nieuwkomer geleerd. Maar is het niet een wonder, dat Indië niet nog veel meer geteisterd wordt door besmettelijke ziekten, zooals cholera, dysenterie, enz.?

Voor het publiek geeft verder de doorslag, dat men wel op die hotels is aangewezen. Er zijn geen betere...... En ze zijn alle vol...... Java heeft, zoo goed als geheel Indië, een groot tekort aan hotels. In verschillende plaatsen wordt dan ook de oprichting van nieuwe voorbereid of overwogen. Op enkele plaatsen heeft dat zelfs tot een onverkwikkelijke speculatie en ruzie geleid onder de nieuwe aandeelhouders, zelfs voordat de eerste steen gelegd is.

Er is ondertusschen één groote verontschuldiging voor de aldus aangeklaagde hotels. Altijd zijn zij weer op slecht personeel aangewezen. De nieuwe hotels zijn goed, maar één of twee jaar daarna wordt de boel weer verwaarloosd. Het schijnt, in het algemeen gesproken, onmogelijk te zijn de bedienden zóó na te rijden en te controleeren, dat de kamers goed schoon worden gehouden, enz., enz.

Een paar keer sprak schr. met buitenlandsche toeristen over deze zaken en hoorde als hun opinie, dat deze gebreken van het hotelbedrijf op Java het toerisme langen tijd zullen drukken. Wanneer Java's hotelwezen beter was ingericht, dan zou dat het bezoek heel wat bevorderen. Vooral de Amerikanen, gewend aan de uitnemende hotels in hun eigen land, zijn over de Javasche caravansera's weinig te spreken. Hetgeen begrijpelijk is.

Het artikel besluit: Neen, wanneer Java, nu na den oorlog, een land wil worden van het groottoerisme, dan moet er op hotelgebied nog heel wat verbeterd worden. Misschien dat de groote spoorweg- en scheepvaartmaatschappijen, die nu de zaak willen aanvatten, in dat opzicht iets zullen kunnen bereiken. Te hopen is het.

UIT DE INDISCHE PERS.

Beschouwing over de veldpolitie in Ned.-Indië (slot). De heer Oetoijo ziet in den maatregel van de oprichting van kazernes voor de veldpolitie op de hoofdplaatsen niet veel heil en gelooft, dat men van daar uit de kampongdieven, de roovers en de dobbelaars niet kan bestrijden. Ook acht hij het minder doelmatig om voor deze bestrijding gewapende lieden te gebruiken. Hij geeft de voorkeur aan de instelling van rechercheurs, die in het geheim de handelingen van het slechte volk kunnen nagaan en de wegen kunnen volgen, welke het inslaat.

Die veldpolitie zal buiten de steden belangrijke diensten kunnen bewijzen bij het oogstvervoer van de landbouwondernemingen, vooral als de karren op de groote wegen pleisteren, verder bij suikerrietbranden, enz., doch of het volk, als zoodanig, er veel profijt van zal hebben, was, volgens den heer Oetoijo, twijfelachtig.

En waar een ervaren, bezadigd inl. bestuursman zóó spreekt, daar durft de schrijver van het artikel in de *Neratja* van 16 December 1919 wel verklaren, dat eene politieregeling als de bedoelde niet leidt tot rustverzekering of tot bescherming van persoon en goed, doch wel tot versterking van het gezag der overheerschende machthebbers.

Niettemin blijft versterking van de politiemacht hoogst urgent, zoowel in het belang van het volk en dorp, als in het belang van de moderne volksbeweging.

Het is toch geen politietaak om die te bestrijden, doch wel om op te treden tegen hen, die die zaak niet begrijpen.

Verder is het van het hoogste belang om het bestaande verschil in rechten van de bevolkingsdeelen in Ned.-Indië op te heffen, in de eerste plaats wel met betrekking tot de bescherming van persoon en goed, opdat vergissingen bij oproepingen, aanhoudingen en voorloopige inhechtenisstelling van de Inlanders niet meer zoo gemakkelijk kunnen plaats vinden als vroeger het geval was.

Gelijkstelling voor alle onderdanen zij hier de leus, want wanneer daartoe niet wordt overgegaan, dan wacht het gezag groote moeielijkheden, waarvan het niet mogelijk is de gevolgen te overzien.

De taak der politie zij louter bestuurshulp in het belang van rust en orde en er voor te waken, dat aan het volk geen geweld worde aangedaan.

Zij vervolge het kwade volk en bescherme den rustigen burger, zonder aanzien des persoons.

Beide functies dienen van elkander te worden gescheiden en eischen speciale opleiding van het personeel.

De preventief werkende politie werke onder het toezicht van het binnenlandsch bestuur.

De repressief werkende politie arbeide onder leiding van de rechterlijke macht.

De tegenstanders van zulk eene scheiding bij de politie zijn van meening, dat dientengevolge het dadelijke vóór-onderzoek van een beklaagde wordt bemoeielijkt, doch de voorstanders voeren daartegen aan, dat de verklaringen en getuigenissen der politiedienaren toch de waardevolle beteekenis blijven behouden voor het rechterlijk college.

Men houde dus aan de scheiding vast. Wordt

dientengevolge de taak der politie verzwaard, dan verhooge men de bezoldiging.

Wil men daarbij in de moderne lijn blijven, dan moet men de keuze van het politiepersoneel, buiten het Bestuur om, overlaten aan de desaraden, regentschapsraden, gemeenteraden of door andere colleges, welke samengesteld zijn door personen, die door het volk gekozen zijn.

Dat personeel werkt dan onder de directe bevelen van zulk een college, doch dat dit pas kan geschieden, zoodra „de decentralisatie'' een voldongen feit zal zijn geworden, spreekt van zelf.

Voor eene politie in geheel Ned.-Indië, die hare taak goed zal kunnen volbrengen en voor geene partij gevaar oplevert, zullen derhalve de navolgende maatregelen noodig zijn, n.l. gelijke rechten voor alle bevolkingsdeelen, geheele werkelijke decentralisatie van bestuur, scheiding van preventieve en repressieve politie en in geen geval het gezag over de politie in één en dezelfde hand.

(*Neratja*, 18 December 1919).

De korporaal-politie of rechercheur en de padi-opkoop. Een rechercheur is een landsdienaar in dienst van de geheime politie, die in opdracht heeft om op bedekte wijze inlichtingen in te winnen met betrekking tot begane misdrijven, slecht volk op te sporen en dit zoo mogelijk aan te houden.

Op groote plaatsen verliezen die lieden zich, ook al zijn zij in functie, onder de menigte èn zijn ze bij de groote massa niet bekend, doch in het binnenland is de toestand anders en als daar een vreemde zich beweegt dan wordt hij zonder twijfel door de bevolking wel nagegaan en gevolgd en weet men vrij spoedig in de kampong met wien men te doen heeft.

De rechercheurs zijn dan ook zeer goed bekend in den omtrek van de plaats waar zij gestationneerd zijn, hetgeen wel het best blijkt uit het feit, dat de bevolking hem reeds den titel heeft gegeven van korporaal-politie.

Keok schrijft in zijn „Praatjes'' van 30 December 1919 in de *Kaoem Moeda*, dat die rechercheurs in de kampong, ook nog wel eens iets anders doen dan zich wijden aan de taak van de geheime politie en in hun eigen belang zich ter beschikking stellen van clandestiene rijstopkoopers, niettegenstaande de rijstschaarschte, distributie en rantsoeneering-voorschriften van bestuurswege.

Een van deze rechercheurs noemt hij korporaal Kartapradja, die aldus optrad tegenover Hadji Abdoel Samah van de kampong Bandjaran.

Dezen was aangezegd, dat hij 12 picol rijst aan het Bestuur moest verkoopen en aan dat verzoek zou hij voldoen, toen plotseling op 4 October 1919 de korporaal Kartapradja ten huize van den Hadji verscheen, den rijstvoorraad onderzocht, hem mededeelde dat de verkoop daarvan stop werd gezet en dat hij hem van de 12 picol 8½ picol overliet. Tien dagen later deelde hij Hadji Abdul Samah mede dat deze 8½ picol aan het Bestuur moesten worden verkocht, doch de Hadji weigerde, aangezien hij dien rijstvoorraad voor eigen levensonderhoud noodig had.

Het einde was evenwel, dat de korporaal-politie en de Loerah van Kiangroke ter plaatse verschenen en dat van den Hadji nog 2 picol tegen *f* 5.— per picol werden afgekocht.

Het is te hopen, zegt de schrijver, dat de wedono van Bandjaran, na kennisname van deze zaak, niet zal blijven zwijgen, doch haar zal onderzoeken en den korporaal-politie eens ter verantwoording zal roepen, n.l. of de algemeene opinie bevestigd zou kunnen worden, dat deze tweede heffing tegen een voor deze tijden ongehoord lagen prijs wederrechtelijk zou hebben plaats gehad.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Ernstig conflict tusschen China en Japan. De ongeregeldheden, welke te Foochow in het afgeloopen jaar tusschen Japanners en Chineezen hebben plaats gehad en waarover reeds het een en ander werd medegedeeld in de nummers van 7 en 8 van het Kol. Weekblad van dit jaar, hebben in de verschillende Chineesche provincies tot groote volkssamenkomsten aanleiding gegeven, die de strekking hadden tegen het gewelddadig optreden van de Japanners te protesteeren.

Ook ontving de Chineesche Regeering een telegram van Generaal Wu-Pei-Fu, commandant van de 30ste Divisie, in garnizoen te Hunan, waarin hij er aan herinnerde dat het plegen van baldadigheden door de Japanners tegenover Chineezen al zoo dikwijls was voorgekomen en dat zij ook op verscheidene plaatsen in de provincie Shantung onrust stichtten.

Hij verzocht maatregelen te nemen ten einde aan dien toestand een einde te maken, waarbij hij zijne medewerking beloofde voor het geval diplomatieke onderhandelingen niet tot eenig resultaat konden leiden.

In het Lagerhuis van de Republiek werd de Chineesche Regeering geïnterpelleerd over dit onderwerp en daarbij gevraagd hoe het nu stond met de besprekingen over de Japansche plagerijen, als waarvan Foochow getuige was geweest.

Het gedrag van de Japanners, die in China verblijf houden, overschrijdt de welgevoegelijkheidsgrens, wordt gezegd.

Nadat tal van Chineezen door de Japanners tijdens de opstootjes waren gewond geworden, hebben èn de studenten èn de politie zich niet meer kunnen beheerschen, toen zij zagen op welke wijze de Chineesche Regeering door de Japanners werd beleedigd en de ambtenaren, uit vrees voor verdere verwikkelingen, bleven zwijgen als poppen.

Bovendien gaf de langzame diplomatieke weg geen resultaten.

Het was een leugenachtige daad van den Japanschen gezant te Peking, toen hij, bekend met de langzame wijze waarop de Chineesche Regeering de buitenlandsche zaken pleegt te beredderen, van zijn zijde in een protest liet uitkomen dat Japan de beleedigde partij in de Foochowzaak was.

De Chineesche Regeering moest dus als onschuldige beschuldigde op het protest antwoorden van den schuldigen klager.

Het zal de vraag zijn of het Chineesche corps diplomaten, tot wiens bevoegdheid deze aangelegenheid behoort, deze scheeve zaak zal weten recht te zetten en of het de tusschen Japan en China bestaande tractaten zal kunnen begrijpen.

Nadat de onlusten te Foochow hadden plaats gehad, ankerde een Japansch oorlogschip ter reede van die plaats en zette de commandant een detachement matrozen en eene sterke politiemacht aan den wal, eene daad, die in strijd was met het tusschen China en Japan bestaande tractaat en welke de Chineesche Regeering, zonder protest aan te teekenen, liet begaan.

De Chineesche Regeering liet zich dus, tengevolge van eigen schuld, beleedigen en moest het, volgens de ontvangen berichten, aanhooren, dat de Japansche Regeering aan den Chineeschen Gezant te Tokio te kennen had gegeven dat de Chineesche Regeering over het gebeurde te Foochow haar spijt had te betuigen.

En dit, niettegenstaande het algemeen bekende feit, dat er wel Chineesche doch geen Japansche slachtoffers te Foochow waren gevallen.

De leden van het Lagerhuis in China begrijpen de noodzakelijkheid niet dat de Chineesche Regeering onderwerpelijk zooveel geheim houdt.

Zulk eene geheimzinnigheid moge in groote internationale politieke zaken zin hebben, in de Foochowzaak paste zij allerminst en als van Regeeringswege geen klare wijn wordt geschonken, dan mag zij geen groote uitkomsten verwachten van hare bemoeienissen.

In het Zuiden van China bestaat op dit oogenblik een opgewonden stemming bij het volk, dat dagelijks de Japansche matrozen door de straten van Foochow ziet marcheeren en de Japansche politie haar taak ziet uitoefenen.

Het volk en de volksleiders verlangen opheldering van de Centrale Regeering met betrekking tot de be-

sprekingen, welke door haar en de Japansche Regeering worden gehouden en waaraan deze niet schijnt te kunnen voldoen.

Het Centraal Gouvernement heeft reeds een telegram ontvangen van generaal Li-Hou-Shi te Tuchun (provincie Fukien), waarin hij te kennen heeft gegeven dat hij, overeenkomstig de bevelen, in overleg is getreden met de Japanners, met het doel gedaan te krijgen dat de ter reede van Foochow en de in de riviermondingen van Tukien liggende Japansche oorlogsschepen worden teruggeroepen, doch dat deze besprekingen nog tot geen uitkomst hebben geleid.

Ook de Commissaris van Buitenlandsche Zaken heeft met de commandanten van de Japansche oorlogsbodems gesproken over hetzelfde onderwerp, doch zij verklaarden niet te kunnen vertrekken, zoo lang zij van de Japansche regeering geene bevelen daartoe hadden ontvangen.

Als voorloopig resultaat werd alleen bereikt, dat de commandanten den matrozen niet gewapend aan land zouden laten gaan.

Met betrekking tot de Japansche politie werd door den chef te Foochow verklaard, dat hij geen hoop had op de terugtrekking van deze macht, aangezien de Japansche consul juist op het handhaven daarvan had aangedrongen.

Hij achtte zich niet in staat de aangelegenheid tot een goed einde te brengen en had om die reden de uitzending van een deskundige verzocht.

(Sinar Sumatra, 8 Januari 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Eigen Haard.

No. 13 van „Eigen Haard" bevat een opstel van den hr. H. G. Cannegieter „Multatuli-literatuur". Schr. bespreekt den inhoud van een tweetal biographieën welke, behalve de tallooze opstellen in dagbladen en tijdschriften, het licht hebben gezien naar aanleiding der herdenking van Multatuli's honderdsten geboortedag. Deze, door ons nog niet genoemde, geschriften zijn getiteld: Multatuli, door dr. J. van den Bergh van Eysinga-Elias (in de reeks „Onze groote schrijvers", bij J. M. Meulenhoff te Amsterdam) en: Het leven en de werken van Eduard Douwes Dekker (Multatuli), door J. de Gruyter (Amsterdam, Uitgeversmaatschappij „Elsevier"), deel I.

De Gids.

In het April-Nr. publiceert de controleur B.B. J. C. Vergouwen eene beschouwing „Agrarisch recht of onrecht", waarbij hij zich op hetzelfde standpunt plaatst dat Prof. van Vollenhoven inneemt inzake de Inlandsche grondrechten (ontwikkeld o.a. in diens geschrift „De Indonesiër en zijn grond"). Schr. is van meening dat, indien de voorgestelde wijziging van art. 62 R.R. wet wordt, daarmede een proces van wetgeving over de Inlandsche bevolking wordt voltrokken, dat eerst, als de dag der gestrenge toepassing komt, zijn gevolgen aan ieder zal openbaren. Onheilspellend luidt het slot: „Het bloed dat dan ongetwijfeld vloeien zal — wie den Inlander kent zal dit geen opgeschroefde taal vinden — kome dan over de hoofden dergenen die den doorslag gaven."

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van No. 33: Uit het land van den mechanisch gedreven landbouw (Ver. Saten van N.-A.), door Douglas (slot). — Rubbercultuur in Indo-China. — Beschouwingen op het gebied van oliehoudende zaden. — De Sojaboon. — Verslag over de aardappelproeven in den Tengger, door W. E. K. van Lijnden.

No. 34: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea, door Dr. W. Bobilioff. — De zgn. verouderingstheorie en wat daarmee in verband staat, door v. U.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 14: Der Kampf zwischen Rohr- und Rübenzucker, von Dr. T. Zeller, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Crotalaria Urasamoensis als groenbemester, door Dr. L. P. de Bussy. — Het katoenvraagstuk. — Het derde deel van de Encyclopaedie van Ned.-Indië, besproken door J. F. Snelleman (een gemoedelijke maar toch rake critiek op verschillende artikelen). — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz.

In- en Uitvoer.

De hr. Th. o. d. C(oul) vervolgt in No. 12 zijn beschouwingen over onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920. Schr. behandelt het artikel koffie en teekent o.m. aan, dat het jaar 1919 — in tegenstelling met de twee laatste oorlogsjaren — voor de Indische producenten zeer goede financieele resultaten heeft opgeleverd. Ook lijken de vooruitzichten voor 1920 zeer bevredigend; de meeste onzer Indische koffie-ondernemingen hebben een belangrijk deel van den ditjarigen oogst op levering verkocht tot winstgevende prijzen. Tegen een huidigen kostprijs van circa ƒ 25.— per picol afgeleverd aan Indische afscheephaven, wordt thans voor Robusta uit oogst 1920 een prijs betaald van ƒ 60.— à ƒ 65.—, terwijl eenige maanden terug nog hoogere noteeringen golden.

In No. 13 vervolgt de schr. met het artikel thee; ook hierbij dezelfde optimistische stemming: De Ned.-Indische thee-producenten hebben in 1919 uitstekende financieele resultaten kunnen behalen. De vooruitzichten voor 1920 zijn eveneens gunstig; de noteeringen die thans in Indië en hier voor thee gelden, zijn van dien aard, dat op het artikel een winst van circa 80 pCt. gemaakt kan worden, ondanks eene vermeerdering in den kostprijs van circa 40 pCt.

De Waterstaatsingenieur.

Hoofdzakelijke inhoud van de Dec.-afl.: Australië en haar nijverheid, door ir. C. A. E. van Leeuwen. — Bij het opmaken der rekening, door Redactie (handelt over den achteruitgang van de sterkte van het ingenieurscorps van den Waterstaat en „Exodus in grooten stijl"). — Houtzagerijen met houtstapelplaatsen ten dienste der B.O.W., door J. Dogterom. — Beginselen in acht te nemen bij het ontwerpen van rioleerings- en afwateringswerken in groote gemeenten, door ir. C. A. E. van Leeuwen. — Boomverzorging, door ir. C. G. la Fontaine.

Onze Missiën in Oost en West.

In afl. 3 van den 3en jrg. schrijft miss. B. J. J. Visser over de nieuwe Apostolische prefectuur in Indië (Celebes en omliggende eilanden zijn n.l. onlangs afgescheiden van het Vicariaat Batavia). — Vervolgens leest men bijzonderheden over het Ursulinenklooster te Noordwijk (Batavia) en het R. K. Weeshuis te Tjandi. Daarna een belangrijke voordracht van Dr. M. Neyens over de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea. (Ontstaan van Merauke en vestiging van het Gouvernement; land en volk; zeden en gewoonten; het koppensnellen). — Ten slotte bevat deze afl. het vervolg van Mgr. M. J. D. Claessens' voordracht (gehouden op de Indische week der Techn. Hoogeschool te Delft) over de R. K. Missie op het eiland Flores (II. De R. K. Missie op Flores ten tijde der Portugeesche overheersching. III. De hedendaagsche Missie op Flores).

Economisch-Statistische Berichten.

De ir. E. C. Abendanon schrijft in het Nr. van 31 Maart van „Economisch-Statistische Berichten" eene verhandeling, getiteld: „Grootindustrieën in Midden-Celebes en hunne bedrijfspolitieke grondslagen". De schrijver, voor wien het een groote voldoening mag wezen dat zijn voorspellingen omtrent de aanwezigheid van reusachtige hoeveelheden ijzererts in Midden-Celebes geheel zijn uitgekomen, geeft in zijne verhandeling de grondlijnen aan waarop de exploitatie van de ontdekte schatten op de meest economische wijze zal kunnen geschieden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 53: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XVI. Willem van Outhoorn, door N. — Een reisherinnering uit Indië. Naar het Idjen-plateau, door B. Prinsen (met ill.). — Overplaatsing, door H. Tobi-van der Kop. — Patrouille-leven. VII. Moeilijke oogenblikken, door M. A. van der Lijke. — De Indische week aan de Universiteit te Leiden, 15—19 Maart 1920, door W. G. J. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Commercial Holland.

In het Maart-Nr. schrijft de hr. C. H. K. Borghardt een artikel over „the Dutch ocean shipping trade". — De hr. Ch. F. H. Dumont publiceert een opstel: Glances into native life in the East Indies (illustrated from photographs in the collection of the Ethnographical Museum at Leiden).

Orgaan Ned. Ind. Officiersvereeniging.

De beschouwing over de Barisankorpsen op Madoera van Prins, wordt in de Febr.-afl. voortgezet; schr. geeft thans een historisch overzicht van de krijgsverrichtingen in Indië, waarbij die troepen betrokken waren. — Over uitbetalen van soldijen en opmaken van

aantooningen schrijft C. L. — Kap. van den Berge wijst op de moeielijkheden, welke kunnen ontstaan, door opdrachten enz. aan „minderjarige officieren." — Verder bevat de Febr.-afl. o.a.: Verzorging van graven (van gesneuvelde militairen), door C. — Een waarschuwing (aan eventueele verlofgangers tegen het dure leven in Holland), door A. Merkelbach. — De bezoldigingsvoorstellen in den Volksraad.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift.

Uit den inhoud der 15 Febr. afl.: Een batokhanger, door G. v. Rhemrev. — Maatregelen in het belang van de gezondheid in rubbertuinen. — Hevea-ziekten, veroorzaakt door Diplodia, door M. F. Vincens. — De emigratie naar de Lampongs. — In de rubriek Korte berichten leest men: Aan het door den landbouwleeraar A. J. Koens uitgebracht rapport van een reis in het gewest Amboina tot het instellen van een onderzoek naar den toestand en de vooruitzichten van den landbouw, ontleenen wij het volgende: Rubber stond op de lagere, betere gedeelten van de door mij bezochte onderneming te Lijang niet minder dan op Java, op de heuvelen en de hellingen echter niet voordeelig. Nergens zijn de boomen nog getapt, zoodat over de latexproductie nog geen cijfers bekend zijn. De bevolking heeft nog nergens rubber aangeplant.

Nederlandsch Indië. Oud en Nieuw.

De hr. J. J. Paerels opent de April-afl. met een zeer leerrijke en mooi geïllustreerde verhandeling over de cassave, cultuur en industrie in Ned.-Indië. Het is in het bijzonder de wortelknol dezer plant, welke voordeel oplevert, n.l. als direct voedingsmiddel (na geschild en gekookt te zijn) voor de Inlandsche bevolking en verder vooral als uitvoerproduct in den vorm van meel. Hoewel de bereiding van het cassavemeel in Ned.-Indië slechts een kwart eeuw oud is, werd er in 1915 niet minder dan 44 millioen K.G. van verscheept, waarvan verreweg het grootste gedeelte van Java kwam.

Verder bevat de afl. een, eveneens geïllustreerd, artikel: „Sajang kene (Ambon en zijn bewoners)", door C. Schouten. — Ten slotte besluit R. M. A. Soorjo Poetro zijn studie: Muziekschrift voor Java's toonkunst.

Een nuttig geschrift.

Voor den in deze dagen van duurte zeer luttelen prijs van *f* 2.— is een geschrift verschenen, getiteld als volgt: Een boekje voor allen die naar Indië vertrekken. Populaire schetsen over land en volk van Indië, door Th. J. A. Hilgers (oud-hoofd eener school in N.-I.) met medewerking van C. Lekkerkerker (oud-inspecteur van het Inl. onderwijs in N.-I.) Uitgegeven door het „Tijdschrift voor ziekenverpleging", bij J. H. de Bussy te Amsterdam.

Uit den inhoud stippen we enkele hoofdzaken aan, opdat men eenig idée krijge van het doel hetwelk den schrijvers voor oogen stond. Hygiënische toestanden in en om onze groote Indische steden (met illustraties). — De bevolking van Ned.-Indië. — Omgang met den zieken inlander in verband met het volkskarakter. — De Europeaan in Ned.-Indië in zijn verhouding tot den Inlander (voorheen en thans). — Uit de Indische volkenkunde. — Nieuwe bevolkingscijfers. — Kaartje: Globaal overzicht van de woonplaatsen der voornaamste volksstammen in Ned.-Indië.

* * *

Ten slotte nog enkele titels.

J. H. Meerwaldt. † — Moderne stroomingen en onrust in de Bataklanden. (De Rijnsche Zending. Maart 1920).

Lezing van den hr. J. Th. Petrus Blumberger over stemmingen en stroomingen in de Sarekat Islam. (Vereeniging „Moederland en Koloniën". 1920. No. 1).

Eduard Douwes Dekker (met portret), door v. L. (Neerlandia. Maart 1920).

De Kaja-Kaja en dierenbescherming (vervolg), door P. Vertenten. (De Java-Post, 27 Febr. 1920).

Het arbeidsvraagstuk op Java. (Nationale staatkundige Gids, 1 April 1920).

Nuttige wenken aan veehouders. Toestand en middelen tot verbetering van den veestapel en de veeartsenijkundige dienst in Suriname, door E. Vleming (Departement van den Landbouw in Suriname. Bulletin No. 38. December 1919).

Curaçao.

Aruba.

Eene correspondentie in *La Cruz* van 18 Februari 1920 geeft belangwekkende bijzonderheden over de emigratie. Wij ontleenen daaraan een en ander.

In de eerste drie dagen van Februari zijn 189 passagiers ingescheept naar Cuba, waaronder 19 vrouwen en kinderen. In Januari alleen zijn 610 werklieden van Aruba naar Cuba vertrokken. Het schijnt, dat er nu geen mannen meer zijn, die naar Cuba kunnen gaan, zegt de briefschrijver. Onder de arbeiders en arbeidsters die het eiland verlaten hebben zijn plantage-arbeiders, timmerlieden, smeden, kleermakers, zeelieden, visschers, waschvrouwen, naaisters, hoedenvlechtsters e.a. Het getal van hen, die dit jaar weggegaan zijn, vermeerderd met dat van hen, die verleden jaar niet teruggekeerd zijn, wordt geschat op een vierde deel der bevolking [1]), n.l. 2413 personen, die naar Cuba en Venezuela vertrokken zijn, waaronder misschien een 250 Curaçaoenaars en vreemdelingen, waartegenover staat, dat ook nog vele Arubianen naar Curaçao, de Bovenwindsche eilanden, de Vereenigde Staten, Panama, Columbia en Guatemala gegaan zijn om te arbeiden.

Griep.

Zoowel op Aruba als op Curaçoa heerscht de Spaansche griep weder, naar hetzelfde blad meedeelt.

St. Martin.

Wij hadden nog niet eerder gelegenheid om de aandacht te vestigen op eenige mededeelingen omtrent de Bovenwindsche eilanden, die F. E. baron Mulert doet in *De West-Indische Gids* 1e jg. No. 6 uit het werk van De Rochefort. Laatstgenoemde was omstreeks het midden der 17de eeuw Waalsch predikant op de Bovenwindsche eilanden.

Omtrent de verdeeling van Sint-Martin tusschen de Hollanders en de Franschen deelt deze schrijver het volgende mee: „Maar op het eynde van het jaar 1648, soo slechten hij (de Spanjaard) de sterckte en verliet het eyland. Hetwelke bespeurt zijnde door mijnheer de Ruyter, die een van de groote schepen voerde, die mijnheer Lampsius gewoonlijk in Amerika stiert, en die voor dien tijd omtrent de kuste van dit eyland van St. Maarten was, soo gink hij te St. Eustatius volck lichten, dat hij er over voerden, om het te bewonen, en daar bezitting af te nemen, in den naam van Mijne Heeren de Staten der Vereenigde Provinciën.

De tijding van den uyttocht der Spanjaarden uyt dit land, ter selver tijd gekomen zijnde tot de kennisse van mijnheer den Generaal der Francoysen, zoo reede hij vaardiglijk een schip toe, en stelden er in een getal van brave mannen, om het recht en den eysch van onse (de Fransche) natie te vernieuwen, die dit eyland beseten hadden, vóór d'ontweldiging der Spanjaarden. Sedert hebben de Francoyschen en de Hollanderen dit land in minsaamheyt gedeelt en sy leven 'er te samen in seer goeden onderlingen verstande."

Dit verhaal wijkt af van de wèl gedocumenteerde beschrijving van Du Tertre in zijn standaardwerk: *Histoire générale de l'establissement des colonies françaises dans les Ant.-Isles de l'Amerique.* (Volgens dezen zouden immers na het vertrek der Spanjaarden vijf Hollanders en vier Franschen elkander op het eiland ontmoet hebben. Men sprak af, den Hollandschen commandeur op St. Eustatius en den Franschen gouverneur-generaal op St. Kitts van het gebeurde kennis te geven en hen uit te noodigen het eiland in bezit te nemen. De Hollanders, het eerst onderricht, bezetten echter het geheele eiland, maar moesten later aan de Franschen, die onder de Louvilliers Poincy zich aanmeldden, een gedeelte afstaan. Op 17 Maart 1648 werd de desbetreffende overeenkomst gesloten. Men vindt het verhaal uit-

[1]) Op 1 Jan. 1919 had Aruba 9076 inwoners, d.i. 254 minder dan een jaar vroeger door emigratie naar Cuba. K. V. 1919.

voerig bij H. J. Hamelberg, *De Nederlanders op de West-Indische eilanden II. De Bovenwindsche eilanden St. Eustatius, Saba, St. Martin*, bladz. 14 e.v. Hamelberg zelf geeft aan deze beschouwing de voorkeur boven een andere, waarvoor ook historische gegevens bestaan en volgens welke de Hollanders reeds in 1644 of 1645 het eiland op de Spanjaarden veroverd zouden hebben.

Personalia.

De heer M. C. Henriquez, officier van gezondheid 2e kl. O.-I. L., is ingedeeld bij de Koloniale Reserve.

De heer C. R. Debrot is erkend en toegelaten als consul van Venezuela op Bonaire.

Staatsblad 89 bevat de wet van 26 Februari 1920, houdende vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor 1920.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Javaansche koelies naar Nieuw-Caledonië en Oceanië.

In „La Dépêche Coloniale'' van 14 en 15 Maart geeft G. Julien, gouverneur des colonies, een artikel dat, op de thans gebruikelijke manier van reclame-opschriften, zichzelf aldus aankondigt: Un important problème résolu. La main-d'oeuvre immigrée en Océanie, en daaronder, nog steeds als opschrift: „Le décret que vient de faire signer M. Albert Sarraut offre toutes les garanties qu'il est possible de désirer.''

De schr. ziet in het decreet van 24 Februari zonder twijfel het tijdperk van de economische herleving van die verre koloniën. Oceanië kan met zijn eigen zwakke bevolking niet de noodige handen geven om den bodem tot zijn waarde te brengen, de nieuwe regeling van de immigratie geeft wat de kolonisten, landbouwers, industrieelen, enz. noodig hadden. Volgens G. Julien is het bijzonder mooie van de nieuwe regeling hierin gelegen, dat de recruteering en de aanvoer van vreemde werkkrachten onder alle omstandigheden volbracht worden onder de rechtstreeksche contrôle en verantwoordelijkheid van het plaatselijk bestuur. De immigranten, wier rechten gewaarborgd zijn door een voorschrift, zullen zich bij contract verbinden, en zullen dus voor den tijd van hun dienstverband staan tegenover deze of gene onderneming, vereeniging, a.a.z., waardoor de werkgever vastheid verkrijgt van personeel en van rendement. Alle uit een menschlievend oogpunt te nemen voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om van weerszijden het verbreken van 't contract en slechte behandeling te voorkomen, dàn wel zoo noodig te straffen. Om voor de verbondenen physiek en moreel gezonde toestanden te verzekeren, om de moederschap en de jeugd te beschermen, alsmede om den terugkeer na afloop van 't contract desgewenscht en met eerlijke verrekening van de verschuldigde bedragen te waarborgen, hebben de syndics régionaux en de commissaire de l'immigration au chefflieu opdracht tot toezicht en handelen.

Het artikel maakt den indruk van eerlijk in de goede strekking van het decreet te gelooven, het volgende bericht, uit Nederlandsch-Indië, over een werving naar Nieuw-Caledonië, die nog wel geen gevolg kan wezen van het decreet van 24 Februari voor Océanië, maar die toch volvoerd is door de personen, in wier handen de werfbelangen gelegd zijn, geeft echter te denken. Of zal het nieuwe decreet aan die toestanden juist een einde maken?

De heer van Ghert, hoofdredacteur van de Nieuwe Soer. Crt., die een reis naar Australië maakt, heeft in een zijner reisbrieven gewezen op de treurige omstandigheden, waaronder Javaansche koelies, naar Nieuw-Caledonië worden getransporteerd. Hetgeen hij daarover mededeelt, geeft inderdaad een zoo treurigen indruk, dat men zich afvraagt, hoe zijn nog menschen daarvoor te vinden? en waarom wordt die emigratie toegestaan, ja blijkbaar zelfs bevorderd door de overheid?

Het betrokken werfbureau (de schrijver hoorde de naam Killebrand noemen) — schijnt moeite gedaan te hebben om de physiek meest inferieure collectie bijeen te brengen, die maar te vinden was. Tobbers, waarvan de een lijdt aan dysenterie, gene aan malaria, een derde aan een opgezette lever, een vierde kan van zwakte haast niet op zijn beenen staan. Wat de planters in N. C. met zulke werkkrachten moeten uitvoeren is den schr. een raadsel, en niet minder: waarom men deze menschen te Semarang koelbloedig aan boord heeft laten gaan.

Worden ze eenmaal op de onderneming in N. C. werkzaam, niet geheel afhankelijk van het bon plaisir der werkgevers? Wel zijn deze laatsten verplicht hen na afloop van hun contract naar Java terug te zenden, maar het is den schr. bekend, dat allerlei trucs worden toegepast om de menschen te houden, hetgeen goedkooper is dan weer nieuwe werkkrachten te laten komen.

Als Fransche kolonisten in N. C. werkkrachten van Java noodig hebben, waarom laten zij die dan niet met een Fransch schip halen? De heer van Ghert noemt het de welwillendheid te ver gedreven om ze hun nog met een Hollandsch schip te brengen ook.

Van de aankomst te Noumea schrijft hij o.a. het volgende: „'s Morgens vroeg, 28 December, kwam aan boord de dokter, die een masker droeg en onmiddellijk een aanvang maakte met het keuren der koelies. Gedurende de reis zijn er pl.m. 24 overleden; bijna elken nacht werden een of meer lijken overboord gezet. De keuring was zeer streng, ze duurde een paar uur; ook de inlandsche matrozen en de bedienden werden onder het mes genomen; de passagiers niet, met uitzondering van eenige zieken. Koorts en zwaar hoesten komen veel voor, wat natuurlijk een gevolg is van de aanwezigheid der koelies.'' Verder luidt het: „Intusschen waren dien dag 25 zieke koelies, onder wie één pokken- en één lepralijder, van boord gehaald en naar het quarantainestation overgebracht. Er was in dit station slechts plaats voor 30 koelies, zoodat geen sterveling wist, waar de overige 300 onder dak gebracht zouden worden.''

Wij meenen hier met deze aanhalingen te kunnen volstaan. Wij hoopten dat het vermelde Fransche decreet nieuwe toestanden zou scheppen, maar bij de mededeelingen van v. Ghert is sprake van een proefneming. Zou dit dan een voorlooper voor Nieuw Caledonië wezen van 't nu gedecreteerde decreet voor Océanië? Zouden vele honderden Javanen tot proefkonijnen gemaakt zijn? Het geheel geeft den indruk dat een werfbureau en een scheepvaartmaatschappij menschenmateriaal uit winstbejag ter slachtbank voeren. 't Wordt zoo niet veel beter dan slavenhandel door een al dan niet deugdelijk contract gedekt. En de overheid schijnt de middelen niet te hebben of niet toe te passen om dien zoo gepatenteerden menschenhandel onder voldoende contrôle te stellen.

Emigratie van Aruba naar Cuba.

Niet zonder bedoeling plaatsen wij dit bericht vlak onder het stuk waaruit blijkt dat Javaansche werkkrachten voor vreemde koloniën gezocht en geleverd worden.

De „Amigoe di Curaçao'' meldt: Gedurende de eerste 3 dagen van Februari zijn van Aruba 189 werklieden naar Cuba vertrokken, w.o. deze keer ook 19 vrouwen en kinderen. Tot op den 3en Februari waren op Aruba 610 personen genoteerd, die van 't begin van dit jaar, dus in één maand tijds, naar Cuba waren vertrokken. Het schijnt, dat op Aruba niemand meer over is om nog naar Cuba te gaan. Als bewijs daarvoor diene dat de barken, die de werklieden naar Cuba hebben overgebracht, nu weer reizen naar Maracaibo en andere havens maken.

Naar schatting zijn in 't geheel van Aruba alleen bijna 2500 personen naar Cuba vertrokken, dus ongeveer bijna ¼ der bevolking.

Geldt dit hier slechts het tijdelijk oversteken, om met de spaarpenningen naar Aruba terug te keeren, of wel een uittocht? Welke is dan de reden van dien uittocht op groote schaal?

De verdeeling van de Fransche koloniale troepen in Januari 1920 over de wereld.

Het is zeker wel belangwekkend de verdeeling weer te geven van de koloniale afdeelingen, op welke, ook na het beëindigen van den oorlog, nog in zoo ruime mate een beroep wordt gedaan om ook een gedeelte van de legertaak buiten hun eigen land te volbrengen.

In Frankrijk omvat 't koloniale legerkorps 3 infanterie-divisiën, een artillerie-brigade, afdeelingen verplegingsdienst, stafdienst, telegraafdienst. De infanterie-regimenten zijn over de havenplaatsen Brest, Cherbourg, Bordeaux, Rochefort en Marseille verdeeld, 2 ervan zijn in Parijs gelegerd. De artillerie houdt garnizoen in Loriënt, Cherbourg, Charenton, Toulon en 't kamp van Coëtquidan.

Het Rijnleger: 1 Marokkaansche-Madagascarsche brigade van 2 infanterie-regimenten, 1 Senegaleesche brigade van 6 bataljons.

In de Orient zijn 12 Senegaleesche tirailleur-bataljons gedetacheerd.

In de Levant staat 1 regiment Senegaleesche tirailleurs en 1 batterij artillerie.

In Algiers en Tunis vormen de Senegaleesche tirailleurs 1 regiment en 2 bataljons.

In Marokko zijn 6 gemengde regimenten gelegerd, elk samengesteld uit 1 bataljon Europeanen en 2 of 3 Senegaleesche bataljons.

In China heeft Frankrijk 1 regiment en 1 batterij koloniale troepen.

Eindelijk de koloniën zelve.

Indochina 3 brigades infanterie, samen 8 regimenten en 1 artillerie-brigade. Voor een groot deel Annamieten en Tonkineezen.

West-Afrika 5 bataljons vormen een Senegaleesch korps, daarnaast zijn er nog 4 regimenten van Seneg. tirailleurs en 1 infanterie bataljon. Maar bovendien wordt er een „zwarte reserve” onderhouden van 2 regimenten tirailleurs, 1 artillerie regiment en een genie compagnie.

Madagaskar met Oost-Afrika 2 infanterie-regimenten, 3 regimenten tir. malgaches, 1 bataljon Seneg. tir. en 1 regiment artillerie.

Midden-Afrika 2 regimenten Seneg. tir. en nog 3 zelfstandige bataljons.

Antillen 2 infanterie compagnieën, 1 batterij artillerie.

Stille Zuidzee 2 infanterie compagniën.

Kust van Somalis 2 compagnieën Seneg. tir.

Van het totaal der in Frankrijk, in 't Rijngebied, de Levant en in Marokko gelegen koloniale troepen verstrijkt vóór 1 Juli voor 95000 inlanders de termijn waarvoor zij onder de wapens zijn, terwijl bovendien vóór dienzelfden datum voor nog 3500 vrijwilligers van verschillenden rang de termijn van hunne verbintenis verloopt.

Dit verklaart de noodzakelijkheid waarin Frankrijk zich bevindt om, naast en behalve de organisatie van zijn leger in 't moederland, zooals dit door den dienstplicht aangevuld zal blijven, bedacht te blijven op een aanvulling door inboorlingen uit de koloniën. Wellicht had 't dit niet verwacht, toen het zijne overwinning vierde, maar de regeering heeft nu een groote mate van haar aandacht te schenken aan de recruteering van 't zwarte element, aan zijne uitrusting, dienstverrichting, indeeling, bevorderingskansen, verscheping, legering in garnizoenen en kampen, alles overeenkomstig de eigenaardige eischen van physieken en moreelen aard, die onafscheidelijk aan dit vraagstuk verbonden blijven.

Patriotisme in de lucht.

Evenals er voor de Australiërs een bijzondere bekoring lag in het feit, dat het twee Australiërs waren, die het eerst de vlucht Engeland—Australië volbrachten, terwijl toch genoeg mededingers van andere nationaliteit meestreefden, zoo was het voor de Zuid-Afrikanen nog een vergrooting van de blijdschap, bij de eerste volbrachte Kairo-Kaap-, ja zelfs Londen-Kairo-Kaap-vlucht, in de vliegeniers twee landgenooten te mogen begroeten, van Rijneveld en Brandt hebben de eerepalm ook behaald in concurrentie met vele anderen. Het streelde ons Nederlandsch medegevoel die goede Hollandsche namen te lezen. Had het ons eenigszins spijtig aangedaan, dat de eerste vlucht van West-Europa naar Nederlandsch-Indië niet door Nederlanders mocht worden volbracht, en hinderde het ons dat, nu de oproeping voor een vlucht Nederland-Indië eindelijk uitgevaardigd is, de mededinging daartoe tot landgenooten beperkt te zien (alsof onze vliegeniers de concurrentie niet aandurven), in de prestatie van van Rijneveld en Brandt vinden wij eenige genoegdoening, al zal deze in de historie op naam van de Britsche aviatiek geboekt blijven.

4 Febr. vertrek van van Rijneveld-Brandt uit Londen met de Silver Queen I, op 11 Febr. in Opper Egypte vernietigd. 22 Febr. vertrek uit Kairo met de Silver Queen II. Bereikt werd Kartoem den 24, Mangalla den 25, Kidoemoe den 26, Tanganijika den 29 Febr., Livingston den 2, Boeloewayo den 5 en, na nogmaals van vliegtuig verwisseld te hebben, den 20 Maart Kaapstad. De afstand Londen-Kairo is ongeveer 4450 KM., die van Kairo tot de Kaap 8400 K.M.

Hadden wij, zooals bekend, liever gezien, dat voor de vlucht Nederland-Java de deelname ruim ware opengesteld, zoowel om de beteekenis van de overwinning te vergrooten, als om de kans op slagen te vermeerderen, nu eenmaal het besluit gevallen en de voorbereiding volbracht is, zien wij met vertrouwen onze landgenooten de reis aanvaarden, vertrouwen op hen en op den onmisbaren steun van de regeeringen, in wier gebied zij hunne landingspunten zullen nemen.

Binnenkort zullen, wordt nu gemeld, 1e luitenant Koppen en Dr. Wulfften Palthe met een Albatros de reis aanvaarden. Goede reis, goede moed!

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Lid van den Raad van Justitie te Semarang.	8 April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. D. J. Rebel.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 24 April 1920*, om 2.30 nam., te 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187.

Agenda:

1. Notulen. (Zie Kol. Weekblad van 20 November 1919, No. 47).
2. Goedkeuring Reglement Propaganda-Commissie.
3. Id. Reglement Tehuis Nederlandsch-Indische Bedienden „Persinggahan”.
4. Goedkeuring wijziging Artikel 3. Reglement Studie-Commissie.
5. Vervallenverklaring van leden van het lidmaatschap wegens wanbetaling.
6. Benoeming van een Hoofdcorrespondent voor Nederlandsch Oost-Indië.
7. Voordracht aan de aanstaande Algemeene Vergadering ter vervulling van vacatures in het Hoofdbestuur.
8. Bespreking van de Agenda voor en vaststelling van plaats en datum, waarop de a.s. Algemeene Vergadering zal worden gehouden.
9. Jaarverslag, rekening en verantwoording, begrooting voor 1921.
10. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.
11. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling Nijmegen:

LEZING (met lichtbeelden) van de Afd. Nijmegen, voor de leden van de vereeniging „Oost en West” met hun huisgenooten en andere geïntroduceerden, op *Vrijdag 16 April a.s.*, in de bovenzaal van het Hotel „De Bonte Os”, Molenstraat. Aanvang 8 uur 's avonds. Spreker de heer B. ALKEMA van Apeldoorn.

Onderwerp: **Wandelingen in de Preanger-Regentschappen.**

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Ter plaatsing in Nederlandsch-Indischen dienst worden gevraagd civiel- en bouwkundige ingenieurs voor den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken, civiel- en werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen, waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit, ingenieurs voor den post-, telegraaf- en telefoondienst, bij voorkeur met Delftsch diploma en anders met een daaraan gelijkwaardig diploma.

De werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen en de waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit moeten in het bezit zijn van het diploma bedoeld bij artikel 118 der Hooger-onderwijswet (Staatsblad 1905, No. 181).

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst komen in aanmerking de ondervolgende personen, die niet ouder dan 27 jaar mogen zijn:

1o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electrotechnische ingenieurs;

2o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aanteekening voor electrotechniek, volgens artikel 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad No. 227);

3o. aan eene buitenlandsche hoogeschool of universiteit gediplomeerde electrotechnische ingenieurs of werktuigkundig electrotechnische ingenieurs;

4o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5o. officieren en gewezen officieren van 's Rijks zeemacht, opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord en officieren en gewezen officieren van het wapen der genie van 's Rijks landmacht of het leger in Nederlandsch-Indië, opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, voor zoover genoemde officieren voldoende ervaring op het gebied der electrotechniek in het algemeen en in het bijzonder ten opzichte der zwakstroom-techniek bezitten.

Voorts kunnen aangenomen worden buitenlanders, in het bezit van een onder 3o. bedoeld diploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten, maar in tijdelijken dienst geplaatst worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Dapartement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook voor wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van *f* 5500 (vijf duizend vijfhonderd gulden), onder welk bedrag eene extra premie van *f* 4000 (vier duizend gulden) is begrepen, en voor hen, die een buitenlandsch diploma bezitten, eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting van *f* 1500;

c. voor gehuwden, die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. voor gehuwden, die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting met het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging;

e. eene voorloopige bezoldiging van *f* 200 (tweehonderd gulden)'s maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging bedraagt *f* 350—*f* 1000 's maands, in dier voege, dat na 1, 2 en 4 jaar verhoogingen van *f* 50 en verder om de 3 jaren verhoogingen van *f* 100 per maand worden toegekend, zoodat het maximum van *f* 1000 na 19 jaar werkelijken dienst bereikt zal zijn.

Zij, die in alle opzichten geschikt worden geacht voor den hoofdingenieursrang, kunnen na 16 jaren werkelijken dienst als ingenieur worden bevorderd tot genoemden rang, waaraan eene bezoldiging is verbonden van *f* 1000 (een duizend gulden) 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen onderscheidenlijk van *f* 200 en *f* 150 's maands, terwijl zij die na zoodanigen diensttijd den rang van hoofdingenieur niet deelachtig worden, blijven doordienen als ingenieur op de bovenaangegeven bezoldiging.

Bij uitzending in tijdelijken dienst bedraagt de bezoldiging *f* 500 's maands, met na 1 en 3 jaren verhoogingen van *f* 50 's maands. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt een bezoldiging genoten gelijk aan die van ingenieurs in vasten dienst met eenzelfde aantal dienstjaren.

(Nederlandsche Staatscourant van
25 Maart 1920 No. 60).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in de aardrijkskunde.

Leeraren in het Duitsch.

Leeraren in het Fransch.

Leeraren in het Engelsch.

Leeraren in de wis- en natuurkunde.

Leeraren in het teekenen (akte Me).

Leeraar in de geschiedenis.

Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 gouvernementstandheelkundigen.

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 microbioloog bij den burgerlijken geneesk. dienst.

1 apotheker (voor opleiding apothekersbedienden).

2 ongehuwde apothekersbedienden.

4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).

1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Bouwkundig ingenieur; civiel-ingenieur; opzichter; tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener (met vakopleiding) bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen.

Adjunct-boekhouder bij de Ombilin- en Boekitasammijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur; werktuigkundig ingenieur; ingenieur voor het signaalwezen.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Een baassmid, tevens bankwerker en een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electrotechnisch ingenieur; electro-technisch ambtenaar 1ste kl.; electro-technisch ambtenaar 2e kl.; adsp-electro-technisch ambtenaar; instrumentmaker 1ste en 2de klasse; radio-technisch ambtenaar 2de kl.; adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het Europeesch lager onderwijs.

Adjunct Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse; adspirant-commissaris van politie.

3de officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van
1 Maart 1920 No. 42).

Van de Afdeeling Apeldoorn:

VERSLAG OVER 1919.

Het aantal leden der afdeeling klom van 60 op 63. In plaats van mejuffrouw K. Ament werd mevrouw J. E. Janssen geb. Staalman tot lid van het Bestuur benoemd; wegens vertrek naar Utrecht moest zij echter weer voor deze functie bedanken.

Den 3 Maart hield de heer Dr. J. W. Gunning, zendings-director, wonende te Oegstgeest, in de bovenzaal van de Openbare Leeszaal een lezing over „De Opvoeding der Volken in de Koloniën", welke lezing tamelijk goed bezocht was.

Den 28 Juni herdacht de afdeeling met een luisterrijk feest in het Theehuis van het Hotel „de Nieuwe Kroon" het 300-jarig bestaan van Batavia op 30 Mei 1619. De dag van het feest was oorspronkelijk bepaald op 31 Mei, doch wegens een sterfgeval in de familie van den heer J. P. J. H. Clinge Doorenbos, welke dien dag zou optreden, werd het een maand uitgesteld. Dank zij diens medewerking, slaagde het feest uitstekend, doch de kosten vielen erg tegen; slechts voor ongeveer de helft konden zij uit de opbrengst der entrée's worden gedekt.

In October werden door het Bestuur, naar aanleiding van een daartoe door het Hoofdbestuur gedaan verzoek plannen beraamd om een informatiebureau op te richten. Wegens gebrek aan gegevens moest daarvan echter worden afgezien.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
CALMEIJER, Voorzitter.
T. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

—

Geldelijke Verantwoording over het jaar 1919.

Inkomsten.

Voordeelig saldo vorig jaar		f 7.26
Contributies loopend jaar		„ 178.50
Rente		„ 0.12
Opbrengst feestavond herdenking stichting Batavia (op 28 Juni 1919)		„ 215.20
Opbrengst lezing Dr. J. W. Gunning op 3 Maart 1919		„ 6.50
Saldo tekort		„ 90.55
		f 498.13

Uitgaven.

Aan het Hoofdbestuur	f 51.—	
Inningskosten	„ 4.05	
Vergaderingen	„ 5.—	
Aanschaffing boekwerken	„ 20.30	
Bureaukosten	„ 6.93	
Advertentiekosten	„ 10.96	
Kosten feestavond herdenking stichting Batavia:		
Honorarium	f 100.—	
Kosten pianist en piano	„ 65.05	
Pl. belasting	„ 37.—	
Zaalhuur en bijkomende kosten	„ 65.—	
Huur piano	—	
Kosten maken tooneel	„ 13.91	
Bloemen	„ 4.—	
Drukwerken	„ 47.85	
Advertentiekosten	„ 48.60	
Kleine onkosten	„ 18.48	
		„ 399.89
		f 498.13

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

CALMEIJER, Voorzitter.
T. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

—

Candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de van de afdeeling openvallen plaatsen in het Hoofdbestuur:

T. Gerdes Oosterbeek.
G. Koldewijn.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
T. GERDES OOSTERBEEK.

Opgave van onderwerpen, welke de afdeeling op d jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wensc te zien.

Geldelijke steun aan de afdeelingen voor het mak van propaganda en voor het verspreiden van kenn over onze Indiën.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
T. GERDES OOSTERBEEK.

—

Van de Afdeeling Breda:

JAARVERSLAG 1919.

Het verslagjaar is voor onze afdeeling zeer guns geweest. Het aantal leden is belangrijk toegenom Bedroeg dit ult. December 1918 37, op het eind van 19 was het tot 59 gestegen, alzoo een vermeerdering van

Het krachtig initiatief van onze presidente heeft da toe niet weinig bijgedragen. Op haar aansporing zijn Breda, te Tilburg, te den Bosch en te Bergen op Zo filmavonden en matinées gearrangeerd, die zoowel hi als elders tal van leden hebben doen toetreden.

In het begin van het jaar hield de heer Brondge een voordracht met lichtbeelden over het leven in Ind Den 20en November werd een gezellige bijeenkomst houden in de Poort van Kleef.

In de plaats van den heer van der Valk, die na Indië vertrok, werd als vice-praesis gekozen den he Schmöle, terwijl Mevr. van der Willigen-Köhler bibliothecaresse de plaats innam van Mevr. v. Bar Tissot van Patot, die naar elders vertrok.

L. VISSER, Secr.

—

Verantwoording der gelden over 1919.

Baten.

Aan saldo ult. December 1918	f	25.
Aan contributies over 1919	„	140.
Van mevrouw Dour. Clifford Cocq van Breugel tot stijving der kas (Uitsluitend bestemd ter bestrijding der kosten van lezingen).	„	100.
Totaal	f	265.

Lasten.

Afdracht aan het Hoofdbestuur 40 pCt. van f 140.50	f	56.
Voor inning contributie en incasseering per post	„	6.
Abonnement Nederland en Koloniën	„	10.
Engelbrecht zijn rekening	„	33.
Broese en Co. zijn rekening	„	12.
Onkosten lezing op 21 Januari	„	40.
Lokaalhuur	„	13.
Aan Thullier voor lantaarn, enz.	„	9.
Aan Mej. Madeleine Speet	„	25.
Aan porto's	„	2.
Verschotten van den Secretaris	„	7.
Nog in kas	„	49.
Totaal	f	265.

Breda, den 17 Februari 1920.

De Penningmeester,
E. G. A. TAENZER.

Breda, den 25 Februari 1920.

Gezien en accoord bevonden.

(w. g.) LANGENBACH.
(w. g.) H. J. DUIJVELAAR.

—

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

VERSLAG OVER 1919.

Bestuur.

Zonder verandering.

In de algemeene vergadering van 26 Februari werd Mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt geb. van Ma seveen en de Heeren Dr. H. D. Benjamins en J. Soetens herkozen.

Leden.

Op 1 Januari bedroeg het aantal leden		772
Bijgekomen		174
Totaal		946
Afgegaan:		
Naar andere afd.	50	
Overleden	14	
Bedankt	63	
		127
Aantal leden op 31 December		819

Een vooruitgang van 47 leden.

Statuten.

Geen wijziging.

Buitengewone Alg. Vergaderingen.

Hadden niet plaats.

Voordrachten, lezingen, enz.

Lezingen werden gehouden: 1 door den heer C. Lekkerkerker over „Stroomingen onder de Inl. bevolking in Ned.-Indië", 2 door den heer R. D. Abdoellah over: Hooger Onderwijs in Ned. Indië.

Leeszaal.

Onderging geen verandering. Het aantal bezoekers is zeer gering.

Commissie voor opvoeding, onderwijs, enz.

Aanvragen:	
Opvoeding kinderen	5
Pensions en gem. kamers	7
Lessen in talen	2
Lessen in machineschrijven en stenografie	1
Aanbiedingen:	
Opvoeding kinderen	16
Pensions en gem. kamers	9
Lessen in talen	1
Overname inrichting	1

Commissie voor hulp aan werkzoekenden en raad aan naar Ned.-Indië vertrekkenden.

Aanvragen:	
Juffr. voor huishouding en kinderjuffrouw	5
Baboes	10
Aanbiedingen:	
Juffr. voor de huishouding en kinderjuffrouw	19
Baboes	11
Particulier verpleegster	2
Winkeljuffrouw	1
Voor het hotelwezen	1

Sinds de opening van „Persingahan", tehuis voor Ned.-Ind. bedienden, werd de zorg voor die bedienden aan den Directeur van dat tehuis overgedragen.

De Voorzitter,
R. ZUYDERHOFF.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Candidatenlijst in dubbeltallen voor het Hoofdbestuur.

Vacature C. R. Bakhuizen van den Brink.
1. Mr. W. Sonneveld.
2. L. A. Bakhuis.

Vacature mevrouw M. ten Bosch-Bosscher.
1. Mevr. M. ten Bosch-Bosscher.
2. Mejuffr. C. M. Bouman.

Vacature R. Zuyderhoff.
1. R. Zuyderhoff.
2. H. W. Scheuer.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering.

Geene.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Ontvangsten.

Saldo Ao. Po.	f 859.08
Contributies	„ 2280.50
Rente	„ 15.—
Totaal	f 3154.58

Uitgaven.

Aan het Hoofdbestuur	f 984.80
Toelage aan den Secretaris	„ 600.—
Huur leeszaal en bureau	„ 400.—
Aandeel telefoon en Gids	„ 41.—
Onkosten rekening afgevaardigde	„ 30.90
Rekening Giunta d'Albani	„ 22.05
Linschoten Vereeniging en Adresboek	„ 15.—
Lezers, zaalhuur en uitgaven lezingen	„ 110.—
Inning contributies, porto's en bureaukosten	„ 84.23
Saldo	„ 866.60
Totaal	f 3154.58

De Penningmeesteres,
(w. g.) M. TEN BOSCH-BOSSCHER.

De Commissie van Verificatie,
(w. g.) M. G. MEIER.
B. VAN HENGEL.
H. HESSELAAR.

Voor eensluidend afschrift.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Leiden:

VERSLAG VAN HET DOOR DE AFDEELING VERRICHTE GEDURENDE 1 JANUARI 1919 TOT 1 JANUARI 1920.

Aangenaam is het Uw Secretaris om, evenals in het vorige, ook in dit verslag te kunnen constateeren, dat onze Afdeeling in het jaar 1919 wederom haar leden iets interessants heeft kunnen aanbieden.

En ditmaal bepaalde zich dat niet tot een enkele lezing door den heer Huges, oud hoofdadministrateur eener Tabaksmaatschappij op Sumatra voor de studenten en onze afdeeling op 8 April j.l. gehouden over: „Gedachten over onze koloniale toekomst", doch ongeveer een maand later werd die voordracht gevolgd door een Javaanschen kunstavond, gegeven door den Indonesischen Kunstkring „Langen Drijo", het initiatief waartoe zoowel door gemelde afdeelingen als de Leidsche Kunstvereeniging werd genomen. De voordracht en kunstavond oogstten veel bijval.

Wat verder ons Bestuur aangaat, in plaats van de heeren Scheuer en Monod de Froideville, die respectievelijk naar Den Haag en Oost-Indië verhuisden, werden de heeren v. Ronkel en Walbeehm als bestuursleden gekozen. Deze laatste nam bovendien van den heer Monod de Froideville diens functiën als Penningmeester over.

In het aantal leden kwam eenige wijziging. Bedroeg dat volgens het vorige verslag 44, door overlijden, bedanken en verhuizing naar elders van een grooter aantal dan dat der nieuw toegetreden leden, werd dat getal teruggebracht tot 37. Een nog al groote achteruitgang derhalve! En waar het helaas tot heden zoo moeilijk viel zelfs Indische gepensionneerden en verlofgangers, die hier ter stede woonden, als nieuwe leden te werven, is het te vreezen, dat de kansen tot toetreding nog geringer zullen worden door de — hoewel noodzakelijke — ingevoerde verhooging van contributie van f 2.50 tot f 5.—. Laat ons echter hopen, dat meerderen zich zullen aanmelden als begunstigers door, als sympathiseerend met het streven der Vereeniging, zich te verbinden minstens f 1 's jaars ter versterking van de kas bij te dragen.

De financiëele toestand blijft gunstig; een vrij belangrijk bedrag kon op nieuwe rekening worden overgebracht.

Leiden, Februari 1920.

De Secretaris,
(w. g.) E. RIJKE.

Rekening en Verantwoording.

Inkomsten.

1 Jan. Per saldo	f 75.85
20 Jan. Contributie over 1919 van 44 leden	„ 95.50
1 Febr. Rente over 1918 op het spaarboekje	„ 2.94
2 Febr. Contributie over 1918 van Mr. de Laat de Kanter	„ 2.50
	f 176.79

Uitgaven.

20 Jan. Inningskosten der contributie over 1919: 44 maal *f* 0.10	*f*	4.40
12 Febr. Afgedragen aan den Penningmeester van het Hoofdbestuur 40 pCt. der in 1918 geinde contributie (*f* 101.50)	„	40.60
12 Febr. Verzendingskosten idem	„	0.15
14 Maart. Zaalhuur algemeene ledenvergadering Februari	„	2.50
6 April. Porti convocatie lezing 8 April	„	0.50
16 Mei. Zaalhuur vergadering 25 April	„	3.25
5 Juli. Reis- en verblijfkosten van den afgevaardigde Monod de Froideville naar de algemeene vergadering te Deventer (was zelf penningmeester, waarom geen kwitantie is afgegeven)	„	25.30
19 Sept. Zaalhuur algemeene ledenvergadering op 19 Sept.	„	2.50
31 Dec. Porto	„	0.02
Te zamen	*f*	79.22
Saldo	„	97.57
Telt	*f*	176.79

Leiden, 17 Januari 1920.

De Penningmeester,
WALBEEHM.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

In het jaar 1919 traden 20 nieuwe leden tot onze afdeeling toe. Wij verloren er echter 22, door vertrek of bedanken voor het lidmaatschap.

Op 1 Januari 1920 telde de afdeeling 100 leden.

Mevrouw van Oeveren-van Schaik en mej. J. J. Lagers, die op 1 Januari volgens rooster moesten aftreden, werden herkozen en namen de benoeming aan.

In Mei werd de heer S. H. Tjabring als penningmeester vervangen door den heer H. Somermeijer.

In het jaar 1919 werden voor de leden der afdeelingen 3 lezingen gehouden.

De eerste had plaats op 20 Januari. Spreker de heer Mr. H. J. Boelen uit Amsterdam. Onderwerp: Ceylon onder de Oost-Indische Compagnie en onder het Engelsch bestuur.

De tweede op 16 Maart, toen de heer Dr. van Cappelle uit 's-Hage een voordracht hield over Suriname, zijne bevolking, enz.

Op 10 Nov. sprak alhier de heer Dr. L. F. de Beaufort uit Leusden. Het onderwerp, door hem behandeld, luidde: „Paradijsvogels en paradijsvogeljacht".

Al deze lezingen werden door lichtbeelden verduidelijkt.

Zooals steeds droegen wij ook dit jaar 5 gulden af aan het Oranjekruis, terwijl wij per circulaire aan onze leden geldelijken steun vroegen voor de in Ned. Oost-Indië door de Kloet-ramp getroffenen.

Ons bestuur kon de som van *f* 112.64 aan het H.B. afdragen voor dat doel.

Van de boekjes door de vereeniging uitgegeven en bij den secretaris verkrijgbaar, werd geen enkel verkocht, noch ter lezing gevraagd.

Wat den financieelen toestand betreft, zie jaarverslag van den Penningmeester.

J. J. LAGERS,
Secretaris.

Verslag van den financiëelen toestand over 1919.

De financieele toestand der afdeeling was in het afgeloopen jaar weinig bevredigend. Begonnen met een voordeelig saldo van *f* 29.93½, sloot het met een van *f* 31.08. Aan contributies werd een bedrag van *f* 311.— geïnd, d.i. *f* 50.— meer dan over 1918, daarentegen werden geen giften ontvangen (in 1918 *f* 757.—), zoodat de ontvangsten in het geheel slechts *f* 311.08 bedroegen tegen *f* 336.50 het jaar te voren.

Alleen door bezuiniging op de uitgaven en wel door slechts 3 lezingen te houden in plaats van 4, zooals de laatste jaren gebruikelijk was, was het mogelijk de uitgaven met de inkomsten ongeveer in evenwicht te houden.

Utrecht, 26 Februari 1920.

De Penningmeester van Oost en West,
afdeeling Utrecht,
SOMERMEIJER.

Van de Afdeeling Rotterdam:

JAARVERSLAG OVER 1919

Het is haast moeielijk voor 1919 een jaarverslag same te stellen, doordat er nog steeds geen voorzitter geko zen is en de opengevallen plaatsen van het Bestuur no niet zijn aangevuld; verder, doordat de meeste zaken menschen zoodanig met zorgen en beslommeringen zij overladen, bleef er zeer weinig tijd over om zich de be langen van de afdeeling aan te trekken. Wij zullen ho pen en trachten hierin zoo spoedig mogelijk veranderin te brengen, doch de tijdsomstandigheden moeten zic dan zeer ten gunste van een geregeld leven wijzigen e daar ziet het voorloopig nog niet naar uit.

Het ledental bleef ongeveer stationair, bedroeg op Januari 1919 72, verminderde door overlijden en beda ken met 7 en vermeerderde met 5 nieuwe leden, zood dit op 1 Januari 1920 70 bedroeg. De staat der geld middelen is voldoende. Op 1 Januari was in kas bij d Bank-Associatie *f* 407.53.

Rotterdam, 31 December 1919.

Z. MARCELLA, Secretaris.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Debet.

1 Jan. Saldo	*f*	375.8
31 Jan. Incasso	„	79.9
4 Febr. Incasso	„	26.5
6 Febr. Incasso	„	31.6
11 Febr. Incasso	„	34.8
14 Febr. Incasso	„	27.0
17 Febr. Storting	„	2.5
18 Febr. Incasso	„	12.3
31 Maart. Rente	„	1.5
13 Mei. Incasso	„	4.9
30 Juni. Rente	„	1.5
17 Sept. Storting	„	2.5
30 Sept. Rente	„	1.5
31 Dec. Rente	„	1.5
	f	604.0
1 Jan. Saldo	*f*	407.5

Credit.

31 Jan. Storting „Onze Vloot" Aandeel Java Kunstavond	*f*	25.1
11 Febr. Masereeuw en Bouten drukwerk	„	2.9
12 Febr. Gebr. Chabot v. „Onze Vloot"	„	6.9
14 Febr. Hoofdbestuur Postcheque en giro	„	90.3
19 Febr. Abus. verantw. d.d. 14 Febr.	„	5.—
1 Maart. Tr. a. Hoofdbestuur	„	50.—
31 Maart. Commissie ⅛ pCt.	„	0.2
31 Maart. Zegel	„	0.0
10 April. Masereeuw en Bouten, drukwerk	„	13.0
15 Mei. Masereeuw en Bouten, drukwerk	„	2.7
30 Juni. Commissie ⅛ pCt.	„	0.0
5 Sept. Retourkosten	„	0.1
31 Dec. Saldo	„	407.5
	f	604.0

(w. g.) A. VEDER,
Penningmeester.

Nagezien en accoord bevonden.
Februari 1920.

(w. g.) Z. MARCELLA,
wnd. Voorzitter.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hiktink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
I. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.